

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

O zi de mare bucurie

— A 15-a aniversare a înscăunării Papii Pius XI —

Intre cei 261 de vicari ai lui Cristos, cari păstoriră până acum mulțimea creștinilor catolici, găsim fel de fel de jiri de oameni. Găsim : pustnici, apărători de cetăți, făuritori de pace, organizatori de mari coaliții europene, cruciași, esteticieni, mecenii ai artelor, făcători de dreptate, de milă, de legi. In acest lung șir de papi, sunt 75 de sfinți ; e cea mai venerabilă dinastie din câte pomenește istoria. Toți, lucrează cu puteri și rezultate felurite la același lucru : întinderea împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Toți sunt nemuritori, prednici de cinste, de recunoștință, de admirație ; unii chiar de toată dragostea și alipirea noastră fiească.

Papa Pius XI e printre aceștia din urmă.

E ceva providențial în cariera acestui papă. Ca preot tânăr, el e o clipă oaspetele iubit al sfântului Ioan Bosco, educatorul copiilor părăsiți, care, întrebat de niște prieteni, cine e tânărul său vizitator, răspunde cu profetică intuiție : „Un mare binefăcător al meu !” Și

el avea să fie Papa care, la Paștile anului sfânt 1934, îl ridică la cinstea altarelor.

Ca tânăr savant, el are prilej să cunoască pe

Contardo Ferrini, unul din cei mai mari învățați ai timpului nostru, despre care renumitul Mommsen spune că secolul nostru, în știința dreptului, are să se numească secolul lui Contardo Ferrini. In școala lui, se formează directorul bibliotecii Ambrosiane din Milano, apoi al celei papale din Vatican, autorul monumentalei istorii a arhiepiscopiei din Milano dela S. Carlo Borromeo și până la revoluția franceză, cunoscătorul desăvârșit al unor mari personalități ca : Petrarca, Bembo, Ceriani, Manzoni ș. a.

Și ce ascensiune uluitoare și în cariera lui externă ! In 1918, simplu vizitator apostolic al Poloniei inviate din propria ei cenușă. In anul următor, nunțiu ; iar în 1920, când bolșevicii bat la porțile Varșoviei și înseși autoritățile poloneze o părăsesc, el devine „apărătorul cetății (defensor civitatis). La începutul anului 1921, el e arhiepiscopul-cardinal al arhidiecezei de Milano, iar în anul următor, urmaș al verhovni-

S. Sa Pius XI.

cului Petru : Papă. Dacă această vertiginosă carieră n'ar evolua sub ochii noștri mirași, nu ne-ar veni s'o credem ; așa e de minunată !

Dar activitatea desfășurată în acești 15 ani de pontificat! El dă peste 20 de enciclici,) una mai luminoasă decât alta. Și câte discursuri, scrisori, audiențe, nu are zilnic. Numai în anul jubilar al Răscumpărării (1933—1934), el rostește peste 600 de cuvântări; și ce cuvântări! E, fără îndoială, cel mai activ om din lume, pontifex rerum omnium! Mai ales la vârsta lui!*

Doar cariera lui de alpinist celebru, dacă ne oferă o analogie pentru uimitoarea lui ascensiune spirituală. Se știe că el și prietenul său Grasielli au urcat cele mai înalte culmi ale Alpilor: Mont-Blanc, Monte Rosa și Cervinul, ca să poată exclama de pe crestele lor: Nămeși și ghețari, laudați pe Domnul (Nives et glacies, laudate Dominum). Cu deosebire Monte Rosa este, dintre cele trei culmi, cel mai îndrăsnesc, cel mai abrupt. Pe partea italiană, cea mai prăpăstioasă, el n'a fost urcat decât de 2—3 muritori, și aceștia străini. Singurul Italian, care încercă să-l urce, Marrinelli, își găsește moartea într'o avalanșă care, aici, se pornește așa, aproape din senin. Nu fără greutăți extraordinare, având două călăuze încercate din Courmayeur, cei doi alpiniști preoți, Ratti și Grasielli, fac acest vitejesc urcuș. Ei sunt nevoiți să măie două nopți în munte; una chiar la piciorul stâncii din vârf, la 4600 metri. La această înălțime, ei nu pot nici să mănânce, nici să bea, cu atât mai puțin să doarmă. „Dar” — scrie preotul Achile Ratti — „cine ar fi putut dormi în curățenia acestui aier, care ne biciuia sângele, și cu priveliștea pe care-o aveam sub ochi, în inima acestei, cea mai măreață, dintre cele mai mărețe vederi alpine, în această atmosferă curată și limpede, sub acest cer de safir, luminat de o mică semilună și unde, cât vedeai cu ochii, totul scânteia de stele . . . în această liniște”. (Vezi Scritti alpinistici del Sacerdote Dott. Achile Ratti).

*) Publicăm în altă parte a revistei, tabloul acestor monumentale enciclici.

Și unde aș găsi cuvinte să arăt, cât de cât, ce este acest Papă pentru noi, Românii? Din dania lui se ridică palatul arhiepiscopal cu seminar catolic din București; prin jertfa lui și a neuitatului său înaintaș Benedict XV, se înalță, mai cu seamă, institutul recunoștinței și școala normală unită din Blaj; lui, înaintea tuturor, avem să-i mulțumim concordatul care, printr'o înțelegere internațională, asigură viitoarea dezvoltare a Bisericii catolice în această țară; lui, în cea mai mare parte, îi datorăm noua reședință episcopală, precum și catedrala unită din Cluj; lui, noua episcopie a Maramureșului, chemată să stea în colțul de Nord-Est al țării ca o stâncă neclătită de granit; lui, noul Colegiu cu biserică din Cetatea Eternă, menit a ne da generațiile de elită ale proștii noastre; lui, atâtea povești și îndrumări nemuritoare!

Dar cine ar putea înșira, oricât de sumar, toate binefacerile de cari ne-a împărtășit și continuă să ne împărtășească locuitorul Domnului pe pământ?

De aceea, încheiem zicând: Când e vorba de vicarul lui Cristos, nu trebuie să cercelăm, ci să ascultăm; să nu măsurăm întinderea poruncii pentru a restrânge hotarele ascultării; să nu căutăm nod în papură, pentru a răstălmăci cuvântul lui limpede ca cristalul; să nu privim voința lui prin prisma prejudecăților care falsifică totul; să nu-i drămuim judecățile; să nu-i discutăm poruncile; să nu ridicăm alte drepturi în fața dreptului dumnezeesc al Papii de a învăța și de a porunci, pentru a nu face lui Isus Cristos însuși nedreptate. Societatea noastră e bolnavă. Unicul ei doctor e Papa. Ca și dumnezeescul lui Stăpân, prin învățătura evanghelică ce răspândește, el e cel mai mare bivefăcător al omenirii greu încercate de astăzi și, de sigur, cel mai bun prieten din străinătate al neamului nostru oropsit.

Iată de ce a 15-a aniversare a urcării sale pe tronul papal trebuie să fie pentru toți creștinii și, în deosebi, pentru toți Românii, o zi de mare bucurie.

P. Ioan Georgescu.

Evangelhia durerii și Pius XI.

De data aceasta bucuria estatică a întregii lumi catolice în ziua de 6 Februarie, aniversarea glorioasei ridicări la tronul pontifical a Preafericitului Părinte Papa Piu al XI-lea, e umbrată de o adâncă durere. Animatorul și organizatorul misiunilor, mecenatele luminat al culturii și artelor, îndrumătorul și susținătorul presei catolice, părintele înțelegător al chestiunilor sociale, străjerul neadormit al purității și integrității doctrinei lui Cristos, Pontificele roman, Papa Piu XI lea, pare răpus de încordarea celor 15 ani de intensă muncă în slujba lui Cristos și a Bisericii. La început nu s'a dat mare importanță vestei, a fost primită chiar

cu mare rezervă, pentru că se părea prea neașteptată, și fiind toată lumea că Papa să bucură de o sănătate excelentă. Însă comunicatele oficiale date de însuși cancelaria apostolică au pus lumea în fața faptului. Da, Papa e bolnav și e bolnav greu. Numai țaria spiritului său îl ține într'o voiciune și dispoziție suprafirească ce-i depășește chiar puterile fizice. Aceasta l-a făcut să zică medicului curant, când îl făcea atent la primejdia vieții, în care se punea primind să-și rostească mesajul la Radio în ajunul Crăciunului trecut: *Ce î'ar folosi lumii un papă mort? Cât mai este viu tot mai poate face ceva.* Și lumea creștină a putut asculta

poate cel mai impresionant mesaj pontifical pe care actualul Papă l-a rostit. Vocea adesea întreruptă de dureri era însă semnul vădit că vorbea de pe patul suferințelor. Ochiul său de străjer neadormit la cârma Bisericii prindea magistral: starea de îngrijorătoare atitudine a statelor, de turburătoare zăpăceală a maselor manevrate abil de curente subversive; și amenințarea tot mai hotărâtă a puterilor întunericului. Și pe când orânduiește măsuri de preîntâmpinare, stabilește punctul de vedere al Bisericii și îndeamnă toată lumea la serioase reflexii asupra adevărilor veșnice, singurele cari ne pot scoate din aceasta stare de anxietate, despre sine zicea doar atât „*îndurarea divină Ne-a dat prilej în acest an să contribuim la rugăciunile, faptele bune și sacrificiile tuturor cu o suferință de care până acum în mod minunat am fost scutiți. Și cu toate că ceea ce trebuie să suferim este foarte puțin față de suferințele apăsătoare din lumea de astăzi, față de ceea ce a pățit cu trupul și cu sufletul Acela care este Capul, Intemeietorul, Regele Bisericii, totuși oferim aceste suferințe lui Isus și dorim, ca acum și totdeauna să fie în conformitate cu voința sa sfântă, să fie primită spre mărirea sa, astăzi cu dârzenie combătută, să fie spre întoarcerea tuturor celor rătăciți dela credință, pentru pacea și liniștea întregii Biserici și mai cu seamă pentru mult încercata și îndurerata Spanie*”.

Lecții luminoase de creștinească menire a durerii, de dumnezească transformare a sufletului prin suferință și mai ales de intimă unire cu Cristos cel răstignit, prin amarul chinurilor s'au desprins din toate vorbirele ținute în timpul iubileului Răscumpărării cu prilejul pelerinajului de bolnavi la Lourdes. Însă niciodată cuvântul locfiitorului lui Cristos n'a fost mai elocvent ca acum, când de pe patul durerilor rostește lumii mesagiul păcii și al resemnării. Papa suferă. Lumea catolică era obișnuită să știe că Papa are multe griji și multe amărăciuni pentru însărcinarea cea mare ce o are de a conduce la portul mântuirii *corabia lui Petru*, Biserica celor patrusute de milioane de credincioși. Însă spectacolul unui Papă de săptămâni de zile fîntuit la pat de un cumul de boale pe stânca Vaticanului, ca un alt Cristos ridicat între cer și pământ, și care totuși, pe când simte cum îl părăsesc puterile sub ghimpele ascuțit al durerii, se uită pe sine și se oferă jertfă de împăcare, acesta e într'adevăr un spectacol dumnezeesc ne mai văzut. Piu XI, a învățat până acuma ca un Papă, s'a rugat ca un Papă, a condus Biserica ca un Papă, acum și suferă ca un Papă.

Dar dacă pilda ce o dă Bisericii întregi e sublimă, nu e mai puțin induișoasă jertfa și devotamentul cu care creștinii de pe întreg pământul se grăbesc cu mic cu mare, a înălța rugăciuni ferbinți către Cel Îndurat pentru Părintele scump. Pentru a fi mai siguri de izbândă, au luat pe rând de mijlocitori, pe sfinții canonizați de Papa Piu XI. Îl vreau sănătos cât mai

curând spre binele și propășirea Bisericii și spre fericirea omenirii. Pentru ca inima iubitoare să aibă apoi și o oarecare ușurare, s'a ales corespondența ca mijloc de legătură cu Roma. Poate niciodată poșta Vaticană n'a stampilat mai multe scrisori cu adrese Sf. Părinte. Iar Papa cu mână tremurândă, în orele de ușurare deschide una câte una aceste pagini de sinceră iubire spre a sorbi parfumul cel mai suprafiresc al iubirii, și pietății catolice pentru acela, pe care Sf. Caterina de Siena îl chema: „*Dulcele Cristos pe pământ*”. Aceasta e pentru dânsul un izvor de dumnezească mângâiere și, ne-o spune el singur: „*Această suferință a fost îndată și admirabil recompensată de bunătatea divină prin măreția și mișcătoarea cunună de calde rugăciuni, cari din toate părțile bisericii se înalță și se intensifică pentru mângâierea și ușurarea Părintelui comun*. În dorul de a recompensa atâta devotament cu recunoștință și cu dărnicie de Papă, la rândul său Piu XI se roagă și jertfește suferințele și pentru aceia cari se roagă și sufăr pentru dânsul. Și pe când a dat dispoziție ca să se răspundă tuturor scrisorilor primite oricât de neînsemnate ca personalitate ar fi adresanții, cât îl privește pe dânsul, fărâmițește părințește meritele suferințelor sale, pentru a face parte și tuturor celor mici, cari sufăr cu dânsul sau sufăr fără a avea ajutorul ce caritatea creștină ar putea să li-l aducă, însă nu ajunge să le împărțească și lor.

Iată lecțiile de cari avea nevoie lumea oarbă de azi. Pronia dumnezească i-le administrează în boala Papei Piu XI. Le va înțelege oare omenirea? Biserica Catolică știm că se împărtașește din plin din Evanghelia durerii, pe care Piu XI o trăește în chip atât de strălucit. Totuși dorința creștinătății este o grabnică însănătoșire a Papii și rugăciunile sub durata boalei lui, departe de a conțeni, în valuri tot mai învăpăiate de credință se ridică în fiecare clipă spre dătorul tuturor bunătăților ca, Papa care la 6 Februarie începe al 16-lea an de pontificat, să-l înceapă sănătos și să poată ajunge anii de Pontificat al celui dintâiu Episcop al Romei, Sf. Petru.

Dea Domnul să fie așa. Cu aceasta dorință strigăm și noi, întru mulți ani fericirii Sfinte Părinte!

P. I. Gârleanu.

— **Profestații americani împotriva politicianismului bisericesc.** Ocupându-se de Biserică și politică Fred Eastman, profesor la Seminarul teologic protestant din Chicago arată pericolele ce amenință viața bisericească din pricina preoților înregimentați în diferite partide politice ce se combat cu strășnicie unele pe altele. Dacă s'ar scoate o nouă ediție a vechilor litanii, el ar propune o mică adăogire la cererile credincioșilor de altă dată: »De războiu, de ciură, de foamețe, de popii politicieni scapă-ne, Doamne!« (19)

Pius XI și Răsăriteni

În luna asta se împlinesc 15 ani, de când cei adunați în Conclav, luminați de Spiritul Sfânt au ales pe Cardinalul Achille Ratti de cârmuitor al Bisericii lui Cristos. Sunt 15 ani, de când el sub numele de Pius XI cârmuește cu strălucire corabia lui Petru. În istoria Bisericii, pontificatul său va fi înscris cu litere de aur. Dacă n'ar fi altceva decât că prin acordurile din Lateran a pus capăt conflictului, ce despărțea biserica creștină de Italia, ar fi de ajuns ca cu cea mai mare recunoștință să se pomenească totdeauna numele acestui Mare Arhiereu. Alții, la praznicul acesta au să arate tot ce a făcut el în Biserică. Noi ne mângâim să reamintim, că Pius XI urmând pe calea deschisă de marele Leon XIII, s'a ocupat de Răsărit cu râvnă, priecere și dragoste mare. Niciodată, ca în vremurile de astăzi, nu se simte mai puternic nevoia ca Biserica să revie la Unitatea ei primitivă. Și niciodată nu se va putea ajunge mai ușor, decât începând cu realipirea Răsăritului de Roma, de care nu-l desparte decât prejudecăți, intrigi și ignoranță.

În Enciclicele *Mortalium animos, Rerum Orientalium și Lux Veritatis*, Pius XI s'a adresat în chip special Răsăritenilor. Într'una, i-a chemat cu dragoste la Unire, îndemnând mai ales și pe Apuseni, să nu uite, că Biserica Răsăritului are mari merite și astăzi încă e mai prețioasă decât li se pare unora. Cu ocazia centenarului Sinodului dela Efes, deasemenea a găsit pricină să laude Răsăritul, care cel dintâiu a dat Maicii Domnului toată cinstea ce i se cade. Dar nu numai prin vorbe și în scris, ci și cu fapta Fericitul Părinte dela Roma, și-a dovedit dragostea lui față de Răsăriteni. Pentru a se îngriji de răsăriteni, el a cerut Părinților Benedictini să se intereseze în mod deosebit, de treburile orientale. Așa s'a născut egumenia din Amay sur Meuse în Belgia. Părinții de acolo, întemeind din îndemnul lui revista »Irenicon«, slujesc foarte mult la îndulcirea asperităților, ce dăinuesc încă din nen-

rocire față de Răsăriteni și printre ei. Pentru Ruși, nu numai că a jertfit mult, ca să le îndulcească suferințele, dar prin întemeierea »Rusicum«-ului, Colegiul Rușilor, ce l-a deschis la Roma, ca să se lumineze și să cunoască care este într'adevăr Biserica lui Cristos, a mai dovedit odată cât iubește el răsăritul.

Tot așa și prin zidirea Colegiului Român, merit să adune la un loc și să adăpostească pe toți tinerii Români, cari vin la Roma să învețe Teologia. Se știe, că mai toate clădirile ridicate în Blaj de răposatul Mitropolit Vasile Suci, s'au înălțat din mărețele lui daruri.

Se spune că era, și probabil este încă, în gândul lui Pius XI, să redeschidă Sinodul din Vatican, cel ce și-a suspendat lucrările în 1870, fără a fi încă închis canoniceste. Îi era gândul să cheme cu insistență și călduros pe toți Episcopii Orientali și să încerce cât mai serios să reînvieze ceea ce năvălirea Turcilor în Constantinopol au distrus din cele încheiate la Sinodul din Florența. Nu știm, dacă vitregia vremurilor și boala care l muncește îi va îngădui să realizeze acest vis frumos. În orice caz, pregătirile sale nu vor rămânea fără a rodi, căci încă odată mai mult ca oricând, azi când vrăjmașii lui Cristos vor să distrugă Biserica Lui, toți cei ce cred în Cristos sunt datori să și dea mână și s'o apere cu orice preț.

Scriitorul acestor rânduri, în ultima audiență ce a avut la acest Mare Arhiereu al Bisericii lui Cristos, a primit sarcina de a spune Românilor, că Papa pentru a reface Unitatea Bisericii, nu se va da înapoi dela nicio jertfă ce i s'ar cere, spre a îndeplini dorința lui cea mai fierbinte și a tuturor predecesorilor lui: că cel mai fericit ar fi, dacă Românii cei dintâiu, îl vor auzi și-l vor pricepe.

Reamintind încă odată aceste solemne cuvinte ale Marelui Păstor care este Pius XI, credem că ne îndeplinim o datorie de două ori scumpă. M. T. C.

In legătură cu presa

Profităm de bunăvoința »Vestitorului«, spre a însemna aici o parte din preocupările noastre în legătură cu presa. Experiența câștigată vreme de 10 luni în centrul vieții noastre politice și culturale, ca și gândul bun de a avea o presă română unită la înălțimea cerințelor moderne, ne îngăduie să o facem. Nu pentru că ne simțim chemați a da directive și a porni o acțiune care nu ne privește numai pe noi, ci fiindcă ne socotim și noi suplinitorii unei lipse, care ne dăunează mai mult, decât am crede. Vom fi împăcați, dacă cei cărora ne adresăm ne vor asculta cu bunăvoință cu care am luat noi penița în mână acum și mereu,

de când am îndrăznit a ne spune întâi odată cuvântul prin tipar.

De comun, Uniții văd întărirea presei lor prin *cotidianul* catolic, ieșit din colaborarea tuturor catolicilor Români din țară, care ar urma să apară la București sau la Blaj. Incercările în acest sens le cunoaștem bine. Rezultatele de asemenea. Anumite dedesubturi — fie-ne îngăduiți a o spune — și mai bine. Și totuși, după o frământare de cinci ani, suntem tot acolo de unde am pornit. Motivele nu sunt un mister pentru nimeni. Dar aceste neizbutiri ar putea constitui o lecție permanentă. Și totuși, nici binevoitorii și

nici eventualii cititori nu vreau să-și îmbogățească experiența. Visul continuă.

Noi nu anunțăm aici un fel pesimist de a judeca lucrurile. Recomandăm, doar, multă răbdare.

Până acum se vorbea de un fond de cinci milioane. Și curios, privirile erau și mai sunt ațintite asupra arhierilor noștri. Nimenea nu se întreba: de unde? De altă parte dacă, subsemnatul cu întreg »Decalogul« sau oricine altul, ar lansa o listă de subscripție, cu prezentarea unui personal redacțional la înălțime, aceste ni s'ar înapoia cu puține semnături. Ne miră atunci gesturile largi și chemările stridente. Cum vom putea face lucruri mari, când nici puțința celor mici nu am dovedit-o. Nu știm cum, dar mântuirea o așteptăm parcă tot *dinofară* și nu ne dăm seama că, ea se află într'un mic gest de jertfă al fiecăruia.

Suntem:

- a) săraci,
- b) indiferenți,
- c) nedrepți cu noi înșine,
- d) ne lipsesc cititorii.

Se pomenește mereu de o minoritate catolică olandeză, cu nu știu câte cotidiane, de o Belgie, de o Franță. Zâmbim. De ce nu? Prea puțini se gândesc să facă o asemănare între cititorii, pe cari îi avem noi și cei de cari dispun aceste țări.

Noi nu putem apela la cititori, cum pot ele cu o majoritate zdrobitoare de știutori de carte și cu o țărâtime alta decât a noastră, *noi trebuie să creăm cititori*. Iată, deci, rostul micilor publicații pe cari le avem și de a căror inutilitate le place unor să vorbească. Dimpotrivă, binecuvântăm toate inițiativele justificate în acest sens și socotim o nenorocire contopirea publicațiilor de cari dispunem spre a da o încercătură de gazetă. Vom avea, poate, prilejul de a motiva aserțiunea de acum.

Ceea ce ne-ar nemulțumi e lipsa gândului de a îmbrățișa toate domeniile vieții culturale, politice și sociale. Până acum păream cu aripi frânte. Nu aveam misionari pe toate cărările.

Presa unită:

- a) Trebuie să sustragă pe Uniții de orice categorie de sub influența presei acatolice.
- b) În lupta împotriva imoralității altor publicații să iasă pe teren cu arme egale.
- c) Să dea posibilitate tuturor talentelor, mai ales celor tinere, de a se găsi la ele acasă, în toate preocupările cari formează obiectivul specializării lor.

Ad. I. Vei putea suplini publicația a-catolică abia atunci, când vei da tu singur o altă publicație în care fiecare cititor să găsească laturea vieții ce-l interesează. Noi însă ne mărginim la stricta parte religioasă. E evident că, pentru a îmbrățișa toate domeniile în cari se manifestă spiritul uman, cititorul se va folosi de publicația, care o face aceasta.

Vederile noastre sunt acum, iertați-ne, prea strâmte. În țara aceasta clocotește ceva. Noi însă suntem absenți. Ajungem până la diferențieri dezastruoase din motive politice. Prea puțini se gândesc la un apostolat modern, la o participare demnă și activă la frământările, cari anunță noua față a țării noastre. Noi ne adâncim în preocupări locale, când ni-se pregătește o soartă din cele mai triste; suferind și ca Români și ca creștini. Suntem absenți și par'că în urmă cu un veac.

Nu supunem acum atenției nimănui încercarea noastră de a răspunde chemărilor vremii. Am voi, doar, să se știe că, încercarea există și că, toate deprecierile răutăcioase, isvorite nu odată din neputință, ne dor. Nu pentru că vin dela oameni cari se constituie în tabără politică adversară nouă — deși noi nu suntem glasul niciunui partid, — punând prin aceasta legătura cu partidul lor politic deasupra misiunii pe care o are Biserica noastră în rândurile acestui neam, ci pentru că ni se atribue intențiuni pe cari nu le avem și mai ales — ah mai ales! — pentru că sunt lași.

Ad. II. Valului de imoralitate a doctrinelor nenorocite lansate de publicațiile nu totdeauna adversare creștinismului, dar stăpânite de o dezastruoasă ignoranță, trebuie să li se opună o publicație unită egală lor în formă, execuție tehnică și fond. Nu putem da nici un model. Ne oprim iarăși la încercarea noastră. Despre ceea ce a însemnat ea, mai ales aici, poate vom avea prilejul să vorbim.

Ad. III. Am văzut nume de ale Uniților în publicații cari nu li se potrivesc.

La încercările de a-i sustrage influenței dăunătoare lor, replica a fost: unde? N'au unde scrie. Noi cârpocim pagini de gazete și reviste și uite, lăsăm să se risipească atâtea forțe ale condeiului din viitor. Nu de mult se găsea cineva în ridicula situație de-a spune că, fonduri avem pentru cotidian, dar scriitorii de unde să i luăm? Frumos certificat! Dar cei ce cred că nu-i au — noi suntem de altă părere — de ce nu încearcă să-i formeze? Evident că, altfel se scrie în revistă și altfel în gazetă. Acum, spuneți-mi un *gazetar* român unit. Nici noi nu putem pomeni vreun nume, dar *viitori* gazetari câți voiți.

Și încă ceva. Să nu-și închipue nimenea că, în gazetărie ajunge pregătirea intelectuală. Cineva, în toamnă, își închipuia că va face cotidianul cu o redacție venită de aiurea în București și-i va reuși să stea alături de presa din capitală. Li proceam o lamentabilă trezire. Dar încercare a rămas.

Lunga ucenicie gazetărească folosește uneori mai mult decât o întregă listă de studii. Ce s'a întâmplat? S'au adunat ei să se'nvețe unul pe altul și vă asigurăm că, școala lor merge bine și mai ales le deschide orizonturi la cari îndrăznesc să viseze.

Dar despre școala și certificatele lor, în viitor. Până atunci, un gând bun pentru »Luna Decalogului«.

Eug. Potoran.

Pentru Impărăția lui Cristos

Sensul amplului gest liturgic cu care Pius XI, din balconul extern al Sf. Petru, binecuvânta, în 6 Februarie 1922, Roma și lumea, cuprinzând într'un sentiment de dragoste și de împăciuire universală omenirea întreagă, precum și prevederile pe care acel gest părințesc și Enciclica program *Ubi arcano Dei*, din 23 Decembrie al aceluiași an, ne îndreptăța să le formulăm, s'au adeverit pe deplin. Din înălțimea tronului pontifical, unde l-a destinat Providența, El vede cadrul vast al relelor ce bântuiesc omenirea, vede realitatea și îi sesizează realismul tragic. Meditează asupra prăpădului universal produs de războiul cel mare, ca odinioară profetul Ieremia asupra ruinelor cetății sfinte, și înțelege că trebuie restabilită ordinea și liniștea și trebuie întărită credința oamenilor, slăbită de ură și de patimi. Înțelege că lumea are nevoie de pace, nu de o pace oricare, ci de o pace spirituală, de pacea lui Cristos, care, însă, nu se poate avea decât în împărăția lui Cristos. Și atunci, cărmaciul iscusit îndreaptă corabia cea mistică a lui Petru spre farul luminos de unde vine această nădejde de pace, spre Cristos, dar înfige puternic vâslele în adâncul realității omenești.

Restabilirea păcii era necesitatea imperioasă a timpului. Dar aceasta nu se poate obține decât prin ascultarea învățăturilor și ținerea poruncilor lui Isus Cristos: prin împărăția lui Cristos. Și Pius XI alege ca lozincă a Pontificatului său: *Impărăția lui Cristos*, singura care ne poate aduce pacea. Din clipa urcării sale pe scaunul lui Petru, toate strădaniile lui sunt spre aceasta. Toate se întâlnesc și pornesc din Enciclica *Quas primas*, care se poate socoti ca punctul culminant al Pontificatului său. Fiindcă, în fond, ea nu este altceva decât afirmarea *primatului spiritual*, adică a primatului lui Isus Cristos asupra lumii. Primat, pe care aceea enciclică și actele cari i-au permers ori i-au urmat îl indică, îl reclamă și-l revindecă ca pe lucrul cel mai esențial și mai urgent, fiind tocmai neluarea lui în seamă pricina relelor societății de azi. Asupra acestei idei călăuzitoare a Pontificatului său revine mereu și, în jurul Enciclicei *Quas primas*, avem o mulțime de alte Enciclice, Scrisori Apostolice, Constituțiuni, cari trasează marile linii călăuzitoare ale vieții, ale istoriei religioase și, printr'o inexorabilă necesitate, și a celei civile.

Lăsăm să urmeze din multele documente papale, Enciclicile, cu un scurt conținut al lor și cu data publicării. Din ele se vede lămurit toată strădania Papei Pius XI de a înfăptui Impărăția lui Cristos, condiție necesară și indispensabilă pentru pacea după care însetează omenirea cinstită.

Ubi arcano: abia înălțat la scaunul lui Petru, se nizește să restabilească prin fapte, cuvânt și pro-

povăduirea stăruitoare, pacea lui Cristos în Impărăția lui Cristos. (23 Decembrie 1922).

Rerum omnium: căutând scăpare din prăpădul universal, în reînnoirea creștină, arată remediul în pildă, învățăturile și în ocrotirea lui Cristos și a Sfinților, proclamându-l pe S. Francisc de Sales de Patron, pildă și dascăl al scriitorilor catolici. (24 Ianuarie 1923).

Studiorum Ducem: întărește pe S. Toma de Aquino de călăuză a tineretului eclesial în studiile mai înalte, proslăvindu-l cu prilejul centenarului al VI-lea dela canonizarea lui. (29 Iunie 1923).

Ecclesiam Dei: apără Sfânta Biserică împotriva greșelilor Răsăritenilor, arătând pilda Sfântului Iosafat, martir slav. (12 Noembrie 1923).

Maximam gravissimamque: discutându-se de multă vreme în Franța o chestiune gravă și importantă, în legătură cu asociațiile cultului catolic, o rezolvă și, foarte înțelepțește, pune sfârșit neînțelegerilor. (18 Ianuarie 1924).

Quas primas: la sfârșitul anului sfânt arată bogățiile nesfârșite ale Inimii lui Isus, între cari locul de frunte îl ocupă prerogativele sale divine de Cristos Rege, consfințindu-i cultul prin orânduirea unei noi sărbători în Biserica universală. (11 Decembrie 1925).

Rerum Ecclesiae: promovează Misiunile chiar și printre neamurile cele mai barbare și îndepărtate, sporește tot mai mult cuceririle Bisericii și recomandă tot mai stăruitor aceste Misiuni. (28 Februarie 1926).

Rite expiatis: prăznuindu-se șapte veacuri dela moartea Sfântului Francisc de Assisi, revoacă spiritul acestuia ca remediu eficace pentru a lecuire relele sociale de azi. (30 Aprilie 1926).

Iniquis afflictisque: intervine în asupririle nedrepte din Mexic și în prigonirile îndreptate împotriva Bisericii, încurajază sufletele abătute și scapă de peire și credința slăbită și civilizația călcată în picioare. (18 Noembrie 1926).

Mortalium animos: chiamă sufletele despărțite de credința cea adevărată și de unitatea Bisericii, la singura sfântă și catolică Biserică a lui Cristos. (6 Ianuarie 1928).

Miserentissimus Redemptor: de vreme ce Preamilostivul Răscumpărător stăruiește așa de mult ca credincioșii să ispășească păcatele ce se săvârșesc, Vicarul său de pe pământ împarte cu mână largă lumii bogățiile nesfârșite ale Inimii lui Isus. (8 Mai 1928).

Rerum Orientalium: pentru a-i apropia de Biserică cea adevărată pe frații despărțiți din răsărit, promovează studiile orientale printre apuseni. (8 Septembrie 1928)

Mens Nostra: arată ce virtuți trebuie să câștige sufletele noastre prin deprinderea meditațiilor și rugăciunilor, recomandând Exercițiile spirituale, făcute

mai ales după metoda Sfântului Ighațiu de Loyola. (20 Decembrie 1929).

Quinquagesimo ante: împlinind 50 de ani de preoție, sufletele curățite prin marele Jubileu aleargă din toate părțile să se bucure împreună cu Părintele Comun, care mulțumește tuturor, adresând lumii Enciclica plină de dragoste și îndemnuri sfinte. (23 Decembrie 1929).

Divini illius Magistri: lămurește și apără învățăturile dumnezeescului învățător, drepturile părinților, datoria și slujba maternă a Bisericii în creșterea tineretului. (31 Decembrie 1929).

Ad salutem humani generis: în al XV-lea centenar dela moartea Sfântului Augustin, Dascălul cel mai de seamă, mângâie Biserica, orânduită pentru mântuirea neamului omenesc, și pe fiii ei cei mai râvnici cu amintirea vie a înțelepciunii și a sfințeniei lui. (20 Aprilie 1930).

Casti connubii: explică pe larg vrednicia căsătoriei creștinești, recomandă călduros și îi apără cu dârzenie legile și datorile. (31 Decembrie 1930).

Quadragesimo anno: împlinindu-se 40 de ani dela publicarea Enciclicei înțeleptului Leon XIII, cu privire la condiția muncitorilor, confirmă învățăturile acestuia și le adaptează vremurilor de azi. (15 Mai 1931).

Non abbiamo bisogno: recomandă foarte căl-

duros Acțiunea Catholică Italianilor, cu cari aplanase durerosul conflict și reluase raporturile diplomatice prin Pactele dela Lateran. (29 Iunie 1931).

Nova impendet: abătându-se iarăși o mare nenorocire peste lumea întreagă, previne omenirea despre primejdia urei, a mizeriei și a șomajului forțat, îndemnând la o cruciadă de milostenie și de binefacere. (2 Octombrie 1931).

Lux Veritatis: cu prilejul centenarului al XV-lea dela Sinodul din Efes, reamintește foarte nimerit învățăturile istoriei și stăruiește călduros pentru întoarcerea cât mai grabnică a celor desparțiți de Scaunul Apostolic. (25 Decembrie 1931).

Caritate Christi compulsi: în grelele încercări de față ale omenirii recomandă rugăciunile și ispășirile de oferit Preasfintei Inimi a lui Isus. (3 Mai 1932).

Acerba nimis: infierează din nou prigonirile îndreptate împotriva Bisericii și religiei în Republica Mexicană. (29 Septembrie 1932).

Dilectissima Nobis: se adresează Cardinalilor, Arhiepiscopilor, Episcopilor, Clerului și poporului spaniol, arătând nedreptatea ce se face Bisericii în Spania. (3 Iunie 1933).

Ad catholici sacerdotii: împlinindu-se 19 veacuri dela instituirea divină a preoției catolice, arată sublimitatea și atractivele divine ale ei. (20 Dec. 1935.)

Vigilanti cura: văzând primejdia filmelor rele, se ocupă de înălțarea morală și de misiunea educativă a cinematografului. (29 Iunie 1936).

Presa periodică și publiciștii români

de I. GEORGESCU

Deși ortodox, apărând pe episcopii propriei biserici, totuși Maiorescu recunoaște epocala însemnată a unirii religioase a Românilor cu Biserica Romei. Scriind lui Iosif Vulcan la a 40-a aniversare a revistei *Familia* (Nr. 21—22 din 1904 Oradea-Mare p. 243), el spune, între altele: »că în secolul al 18-lea politica dinastiei Habsburg a încercat să ne aducă sub ascultarea Papei dela Roma, și, neisbutind, ne-a împărțit în două, n'a fost noroc. Dar că, din această încercare, Românii Transilvăneni au ajuns în Cetatea eternă, unde a reînviat în ei simțământul gîntei latine, revărsându-se apoi asupra noastră a tuturea: aceasta a fost rara fericire care, dintr'o desbinare religioasă, a înălțat neamul întreg spre o unitate de cultură națională«.

În 1912, anul înființării nefastei episcopii maghiară de Hajdu-Dorogh, el, în calitate de președinte al consiliului de miniștri, deși România atunci nu are legături diplomatice cu Vaticanul, totuși insistă ca Excelența Sa, Inalt Prea Sfințitul arhiepiscop de București, Raymond Netzhammer O. S. B., să plece la S. Părinte și să-i arate că nu e în interesul catolicismului înființarea numitei episcopii. Excelența Sa, bunul arhipăstor a și făcut aceasta, fiind, poate, ultimul episcop care a atras luarea aminte asupra primejdiei ce amenință viitorul Unirii, la Slavi și la Români,

prin astfel de episcopii desnaționalizatoare. Dar despre aceasta, la timpul și la locul său.

Mihail Eminescu († 1889) e, fără îndoială, cel mai mare poet român, remarcabil și în poezia lirică universală, și unul din cei mai distinși ziariști. În timpul din urmă, uriașa lui personalitate și activitate e învrednicită de serii nesfârșite de ediții și cercetări. D. Prof. I. M. Rașcu, unul din cei mai de seamă »eminescologi« și istorici literari, ne a dat, de curând, un foarte interesant studiu: »Eminescu și catolicismul« [București, liceul Șincai, 1935]. Reținem din acest frumos și documentat studiu, câteva crâmpeie potrivite punctelor noastre de vedere. Dela 9 Ianuarie 1879, M. Eminescu, atunci redactor al ziarului *Timpu!*, începe să publice enciclica papii Leon XIII »Quod apostolici muneris« din 28. 12. 1878 contra nihilistilor, comuniștilor și socialiștilor. Continuarea publicației e întreruptă, nu se știe din care pricină. De altfel Leon XIII se bucură de o favoare specială în coloanele *Timpu-lui*. La 1. 1. 1878 se traduce articolul *Alegerea viitorului papă* de I. Lemoine din *Jurnal des Débats*. La 2. 2. în același an, se publică date biografice asupra noului ales, precum și asupra altor papi cu același nume. Ziarul redactat de Eminescu reproduce și alte lucruri relative la Leon XIII; o pastorală a sa de pe când era cardinal; un studiu din *Albina Carpaților*; altul

după »Augsburger Allgemeine Zeitung«. Persoana papii și autoritatea lui universală îl preocupă permanent pe redactorul *Timpului*. Chiar în discuții de altă natură decât religioasă, el aduce vorba de papă. Astfel, discutând budgetul anului 1880, el povestește anecdota papii din Limoges. Un arhiepiscop din acest oraș, spune anecdota redactorului nostru, fiind ales papă, e rugat de concetățeni să facă să fie pământul mai roditor și, în loc de o recoltă, să aibă două pe an. Papa le răspunde, glumind că le ve împlini cererea, dar anul lor, spre deosebire de cel al restului muritorilor, va avea nu 12, ci 24 de luni — Discutând apoi politica anti-religioasă a lui Gambetta și Jules Ferry din Franța, el scrie: »Când puterea civilă intră în luptă cu cea bisericească, acel stat se prăvălește cu iușală pe panta abisului«. Ca un ecou românesc al marilor lupte culturale ce se poartă în acest timp în Franța și în Germania, Eminescu publică în ziarul său (14. 3. 1880) un strălucit articol, reprodus, în parte, sub titlul »religia« în culegerea de *Articole politice* (București, Minerva, 1911 p. 69—72). »Schimbări mari e merit a vedea timpul nostru«, cetim în acest articol, »Preoțimea catolică, care odinioară avea frânele lumii în mână, a cărei diplomație pornia răsboaie și încheia tractate de pace, al cărei spirit domina spiritul Europei întregi, e astăzi împinsă la o parte, ba nici măcar dezvoltarea nu i se conde, în măsura în care s'ar permite liberă propagare a ideilor socialiste, de ex. În adevăr, în Franța actuală nu credem că s'ar opune cineva la înființarea unei facultăți care să propage așa numitele științe de Stat, precum filosofia dreptului, economia politică, administrația, din punct de vedere socialist. Nu ne îndoiim asemenea că astfel de credință ar putea fi profesată de orișicine — de străini, ca și de indigeni — și că, cu toate acestea, ar avea deplină libertate pentru propagarea doctrinelor lor, întru creșterea poporului, după cum ar înțelege-o, numai congregațiilor catolice li se îngreșește aceasta. Se zice, și cu drept cuvânt, că, pentru a scrie istoria unei epoci, trebuie să fi trecut câteva sute de ani de atunci încoace; contemporanii sunt cei mai răi istorici. — Aci depărtarea în timp s'ar putea înlocui însă prea bine prin depărtarea în spațiu și prin divergența căii urmate pe acest teren. Dacă noi nu ne-am prea lua după cultura străină și am privi-o numai ca un sprijin al germenului propriu de dezvoltare, am fi foarte apți, prin împrejurarea că luptele cu clerul nu ne ating, să vedem o seamă de lucruri mai limpede decât apusenii. — Așa dar, când vedem vechea clădire a Biserii catolice atât de aprig combătută în apus, ar fi oare de sfătuit pentru noi de a urma tonul părților în litigiu și de a spune că cutare ori cutare are dreptate? Din nefericire, așa se urmează în jurnalistică noastră, cu aceeași ușurință cu care transcriem laudele ideilor moderne din gazetele străine, ne însușim și urile care nu ne privesc câtuși de puțin, ba vedem cetindu-se

de către public cu oarecare sete romanele tendențioase și de senzație care fac din Iezuiți, bunăoară, sau din alți călugări catolici, reprezentanții celor mai rele instincte și a celor mai grozave crime«. În continuare, marele scriitor arată că religia catolică nu rămâne »fără o nuanță politică, după timp și țară«. Calitățile și defectele clerului catolic sunt în general acelea ale rasei din care el face parte. Dar meritele catolicismului, ca instituție universală, sunt în adevăr extraordinare pentru cultura omenească.

»Pusă în fața unor rase aspre, abia răsărite din locuințele lor primitive și abia aruncate asupra civilizațiunii antice, pe care au călcat o în picioare și au nimicuit o«, scrie Eminescu, »Biserica era singurul punct luminos nu numai pentru cultură în genere, dar chiar pentru libertatea dezvoltării omenești. — Într'un timp de aservire generală, într'un timp în care numai nașterea, deci descendența din iluștri luptători fizici, dădea un drept la libertate, tot ce nu avea fericirea de a fi-ucis o sută de dușmani, oricât era inteligent sau energic găsea o cale de înaintare în cler. Și precum spiritul și caracterul înving totdeauna în lume puterea brutală, tot astfel micul David a învins până în fine pe uriașul Goliat al evului mediu, cu tot întunerecul și exclusivismul lui. Caracteristic și vrednic a se recunoaște în favoarea catolicismului e tendința de a nu baza creșterea poporului pe idei abstracte, care să convingă capul, ci pe idei redade intuitiv, care să înlănzească inima, de aceea frumoasele arte au fost cele mai puternice arme ale Bisericii. Arhitectura, muzica, sculptura și poezia au fost puse în serviciul Bisericii, pentru a da în această sferă curată, neatinsă de nicio suflare impură, un adăpost sufletului omenească, atât de bătut sau de patimi sau de golul lui propriu, de urit. Aruncat din nevoe în urit, din urit în nevoe, stări imanente naturii noastre, care nu se pot înlătura prin mâna de creier de care dispunem, arta bisericească, care a cultivat în pictură frumosul în culmea perfecției, muzica și arhitectura în genul sublim, a înălțat prin mijloace lesne de înțeles pentru toți sufletul omenească în decurs de sute de ani, peste nivelul vieții de rând și nevoilor zilnice. Toate popoarele care posed înaltă civilizațiune astăzi, dacă nu sunt, au fost măcar mult timp catolice. — Despre învățământ, cată să notăm asemenea că atât cel popular cât și cel înalt sunt creațiuni ale acestei Biserici. Cum că, prin învățământ, Biserica a urmărit și scopurile ei proprii e nu numai adevărat, dar și foarte natural. Nici n'am înțelege ca o instituție să înființeze anume școli contra sa. Aceasta însă n'a împiedicat ca spiritul pe care ea l-a crescut să se îndrepte în contră-i și s'o renege... — Religia are, în favorul ei, forma gata și pozitivă, pe când curentul opus n'are nimic gata, nimic format încă. Incercările de speculațiune metafizică, care culminează în grotesc și sunt tot atât de deosebite ca și scriitorii lor, sunt departe

de a constitui convingeri pozitive, pentru milioane de oameni. Prin lupte ca cea de astăzi, prin mai grele încă, a trecut deja Biserica, ea a avut însă inteligența de a-și muta punctul de gravitație cam tot în țările care aveau mai mare nevoie de ea, încât totdeauna a aflat puteri nouă și proaspete pentru a le opune negațiunii pure, pe care a întâmpinat-o de atâtea ori în cale».

Dacă acest mare și sincer admirator al catolicismului, decis, în cazul unei căsătorii ce proiectase, să-l urmeze cu toată convingerea, este totuși ostil fondării arhiepiscopiei catolice de rit latin din București, aceasta se datorește unui exces de scrupule patriotice, precum arată d-l Prof. I. M. Rașcu în excelentul său studiu, semnalat mai înainte și la care trimitem pe cetitori și pentru alte amănunte caracteristice și interesante.

Liceul de fete din Beiuș distins.

La concursul literar, organizat de societatea »Les amitiés catholiques françaises« de sub președinția Cardinalului Alfred Baudrillart din Paris, participă, an de an, zeci de institute școlare din tot atâtea țări. La concursul din 1936, se prezintă și Liceul călugărițelor vincentine din Satu Mare, institutul Notre-Dame de Sion din Galați și Liceul român unit de fete din Beiuș. Mgr. Beaupin, directorul societății face o interesantă dare de seamă despre toate aceste lucrări în numărul pe Decembrie 1936, al revistei cu același titlu.

Iată ce cetim în acest număr, la pagina 228: »Salutăm acum« — scrie Mgr. Beaupin — »frumoasele progrese ale Liceului de fete din Beiuș, cari au obținut în 1935 note mult superioare celor ce am fost nevoiți a le atribui înainte cu doi ani. — Astfel d-șoara Olga Sabbata din clasa VIII ne revine cu un studiu asupra savantului Odobescu (1834—1895), care a fost și scriitor și căreia i s'a dat nota 16 în loc de 9 ca în 1934. [Urmează un citat din lucrarea acestei d-șoare]. — D-șoara Irina Killner din cl. VII a trecut dela 12 la 15. Ea ne-a prezentat o analiză interesantă a unei poezii din Eminescu care am fi dorit să fie scrisă (analiza, nu poezia!) într'un stil mai închiegat. Se găsesc încercări de traduceri din Eminescu care sunt departe de a fi fără merit și din care, iată, o probă. [Urmează un citat din Melancolie de Eminescu]. — Iată, în sfârșit, o frumoasă povestire a domnișoarei Naghiu Lazarina din clasa VI. Nota 17, pentru această Legendă a sticlei, povestită de această tânără Româncă. — Am ținut să exprimăm doamnei Eliza Pavel, directoarea liceului din Beiuș toată mulțumirea noastră pentru aceste trei lucrări bune«.

Din parte ne încă felicităm atât pe distinsele eleve cât și pe profesoarele și directoarea care și-au dat toată silința, ca să ne prezentăm cât mai bine la un concurs literar internațional, ca cel din orașul-lumină.

(I. G.).

† Arhiepiscopul Ioan Boroș

Dela Lugoj ne-a sosit o veste tristă. Arhiepiscopul prepozit Ioan Boroș în ziua de 29 Ianuarie, după o viață de 87 ani închinată muncii, a părăsit cele efemere, pentru ca să-și ia dela dreptul Judecător răs-plata muncii sale. A fost un stâlp al Bisericii noastre și de aceea doliul nu este numai al episcopiei dela Lugoj, ci al nostru al tuturor.

Născut în 27 Decembrie 1850 la Carei, dintr'o frunză familie românească, el primește întâiele cunoștințe în taina cărților dela dascălul școlii populare gr. cat. rom. din loc. Iar studiile secundare le urmează la Carei și la Beiuș. De aici trece la Institutul Sf. Barbara din Viena. În 1873 își începe activitatea sa în dieceza Lugojului. Episcopul Olteanu îl numește referend al consistorului, iar în 1877 a fost hirotonit de preot. În anii 1887—97 e protopop în Zăbrani, la 1910 e numit de vicar, în 1911 prepozit capitular, iar în 1923 arhiepiscop de Thesbia.

O viață plină de ascensiuni cari nu se datoresc decât unei intense activități în toate domeniile la care-l angajase neamul și biserica sa.

Arhiepiscopul Ioan Boroș în viața sa frământată pentru binele și ridicarea neamului nostru, a fost apăsător de o uriașă tradiție. El își depănă nostalgiile tinereței între zidurile ce au adăpostit un fragment din frământata activitate a lui Șincai și Micu. Plecat din Beiușul lui Samuil Vulcan, sufletul său a întrezărit ideile neamului nostru pe care și le-a precizat apoi între zidurile severe dela Sf. Barbara. De acum a învățat să fie bun român și chibzuit sfetnic al bisericii sale. De aceea în activitatea sa pastorală a cultivat în deosebi amvonul în mod cât se poate mai metodic. *Cuvântările sale bisericesti*, scoase în volum vorbesc despre sânguința cu care a urmat percepțiile Mântuitorului în învățarea »popoarelor«.

Om meticulos în folosirea timpului din străduințele sale intelectuale au izvorât o serie de lucrări științifice, tratând în bună parte chestiuni de plină actualitate. A lucrat îndeosebi în domeniul istoriei, dar această disciplină n'a fost pentru el o simplă delectare a minții în slujba adevărului. Istoria a fost pentru arhiepiscopul Boroș o armă de luptă pusă în slujba bisericii și a nemului. *Monografia parohiei din Timișoara, Unirea Românilor din dieceza Lugojului, Insemnări istorice și Studiile* cuprind în bună parte studii și articole în care precizează atitudini și momente din trecutul nostru, pe cari momentul prin care treceam cereau ca să fie precizate. De aceea scrisul său și în acest domeniu se aseamănă atât de mult cu activitatea reprezentanților Școlii Ardelene, pentru care scrisul nu era numai o întrebuintare cuviincioasă a timpului liber ci o armă de luptă.

Apropierea nu pare de loc forțată.

Prin arhierul prepozit Ioan Boroș, Biserica noastră pierde un om de bine, un stâlp și bun sfetnic al ei, un om de o activitate prodigioasă, un luptător bine inzestrat și, putem spune, pe ultimul reprezentant al Școlii Ardelene.

Aibă parte cu drepții!

V. Bolca

PARTEA OFICIALĂ

No. 219/1937.

Preotul Nicolae Bretan scos din Cler.

Preotul Nicolae Bretan, fost contabil diecezan, pentru călcarea gravă a sfințelor canoane, este scos din Clerul diecezan și oprit de la exercitarea Ordului sacru.

Oradea, Șed. Cons. din 14 Ianuarie 1937.

No. 219/1937.

Eforiile sanitare.

On. Minister al Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale urmărind a asigura populației rurale o cât mai bună asistență medico-sanitară, pentru a pune în practică prevederile Legii și Regulamentului Eforiilor Sanitare și de Ocrotire, a dispus, ca în fiecare comună să se înființeze câte o eforie sanitară. Din aceste Eforii, al căror președinte este medicul de circumscripție, fac parte preotul, învățătorii, notarul, primarul și câțiva alți frunțași ai comunelor.

Eforiile sanitare au să se ocupe de aproape de starea sanitară a satelor, de propaganda igienico-sanitară, de administrarea localului de dispensar, de chestiunea băii populare și alte chestiuni menite să delătura multe neajunsuri ale igienei publice.

Pentru a asigura o cât mai efectivă conlucrare între medici și frunțașii comunelor, îi îndatorăm pe toți preoții noștri din pastorație, ca să colaboreze cât mai intens posibil la organizarea și activarea Eforiilor Sanitare, de cari așa mare nevoie se simte la sate.

Oradea, 22 Ianuarie 1937.

No. 221/1937.

„Mărturiile Cărților Bisericii Ortodoxe despre Papa“.

Broșura preotului Dr. Ioan Stanciu din Craiova cu titlul »Mărturisirea Cărților Bisericii Ortodoxe despre Papa« o recomandăm Ven. Cler și având în vedere, că întreg venitul acestei broșuri este destinat zidirii bisericii române unite din Craiova, aprobăm, ca să se poată comanda câte un exemplar și din casa bisericească pentru biblioteca parohială.

Costul unui exemplar e 20 Lei. Se poate comanda dela Par. Dr. Ioan Stanciu preot în Craiova (Strada Solomon 19).

Oradea. 21 Ianuarie 1937.

CRONICI

— **Inalte distincții binemeritate.** Cu prilejul Serbării Unirii dela 24 Ianuarie a. c. M. S. Regele Carol II. a conferit: *Ordinul „Ferdinand I.“ în grad de Mare Cruce* P. Sf. Dr. *Iuliu Hossu* conte roman și episcop al Clujului, iar *Ordinul „Ferdinand I.“ în grad de Mare Ofițer* I. P. Sf. Sale Dr. *Alexandru Nicolescu* Arhiepiscop și Mitropolitul Blajului și I. P. Sf. Dr. *Valeriu Traian Erențiu* episcop de Oradea, conte roman și asistent al Tronului pontifical. Urăm înalților ierarhi mulți ani.

— **Un cotidian catolic jubilar.** E »Grazer Volksblatt«, împlinind, la începutul anului curent, șapte decenii de existență. Graz, capitala Stiriei, e unul din cele mai renumite centre culturale. Patru dintre profesorii universității din Graz au obținut premiul Nobel. Ei sunt: Fritz Pregl, Otto Löwi, Victor Hess și Erwin Schrödinger. Scriitori stirieni ca Petru Rosegger, Ottocar Kernstock, Rudolf Hans Bartsch sunt podoabele literaturii germane contemporane. Ziarul din chestiune, care se fălește cu asemenea colaboratori, a apărut mai întâiu la 1. 1. 1868 în 8 pagini, fiind fondat de o societate anonimă cu un capital de 10.000 floreni. Printre membrii acestei societăți, pe lângă un considerabil număr de preoți, găsim nume ca ale profesorilor Maassen și Tewes, baron Buol, prințul Alois Liechtenstein etc. Ajutat de »Uniunea Presei din Stiria«, ziarul întemeiază casa de editură »Styria«, alături de »Tyrolia« cea mai de seamă editură a Austriei. Din cadrele casei de editură »Styria« fac parte 6 ziare, reviste, tipografii și librării. Conducătorul actual al cotidianului este Mgr. Rochus Kolbach, care tipărește lucrarea jubilară: »Siebzig Jahre Grazer Volksblatt«.

— **Opera misionară a Bisericii.** În Dumineca Misiunilor, 18 Octomvrie 1936, în discursul său ținut la postul de radiofonic din Roma, secretarul Congregației Propaganda Fide, Ex. Sa C. Constantini invită pe toți creștinii să sprijinească Biserica în munca ei ce o depune în folosul misiunilor. El mai spuse între altele: »In anul 1935, Biserica a dăruit 42 milioane lire pentru »Propaganda Fide«, 6 milioane și jumătate pentru creșterea preoților indigeni, iar 12 milioane pentru creșterea religioasă a tineretului. Sunt sume mari însă insuficiente, pentru acoperirea trebuințelor imense ale tuturor misiunilor. Pentru ca Biserica să poată strânge mijloacele necesare, să ne ținem atât mâna cât și inima deschise și să ne rugăm ca bunul Dumnezeu să binecuvinteze toate eforturile depuse.

— **Agru la Mociar.** Duminecă 17 Ianuarie a. c., membrii »Cercului Agrist« Holod și jur, s'au deplasat pentru prima dată în acest an la Mociar spre a participa la serbarea aranjată de agriștii din aceasta comună. Serbarea a început la ora 14¹/₂ în sala școa-

lei primare din loc, care s'a dovedit neîncăpătoare față de mulțimea agrisților care au ținut să ia parte la desfășurarea programului. Deschizând ședința harnicul președinte al »Cercului Agrist«, d-l Alex. Văcărescu, vorbește celor prezenți despre virtutea nădejdei, stăruiind asupra necesității de a deprinde aceasta virtute mai ales în vremurile tulburi de azi. Urmează mai multe cântări și poezii drăguțe executate de copiii școlii primare de sub conducerea harnicului dir. inv. G. Fășie. În cadrul programului își ține conferința d-l dir. inv. din Vintire S. Pop, despre »Creștinism și comunism«, o conferință pe cât de actuală pe atât de bine expusă, dovadă interesul viu cu care a fost ascultată din partea celor prezenți. D-l S. Pop s'a dovedit un bun și iscusit conferențiar popular, pentru care îi datorăm toată recunoștința. Au plăcut mult publicului jocurile copiilor ca »Jocul păpușilor« și »Polca Americană«, revenind tot meritul Dș-rei F. Butcă, care s'a oboșit cu instruirea copiilor fiind viu feliitate din partea comitetului cercului agrist. Urmează conferința d-lui inv. pensionar Ioan Iancu, despre »Minciună«, în care conferențiarul, într'un limbaj popular, arată ce este, minciuna, cine săvârșește minciuna, ce rău aduce și datorința fiecăruia de a lupta în contra minciunii. Conferința fiind presărată cu multe exemple a fost ascultată cu atențiune, și răsplătită cu puternice aplauze. A făcut mult haz și voie bună dialogul »Extrasul Țiganului« și monologul »Țiganul deputat«, după care ține o cuvântare secretarul Agrului din Vintire, d-l Ioan Dărăban plugar, despre »Mântuirea sufletului«. Cuvântare bine reușită și ascultată cu multă bunăvoință de cei prezenți. Serbarea se încheie cu cântarea »Ave Maria«, iar Păr. E. Pantea, harnicul păstor sufletesc al Mociarului ține cuvântul de încheiere prin care mulțumește tuturor cari au contribuit la reușita acestei serbări, rugând pe cei prezenți să ia parte la »Binecuvântarea Euharistică« ce s'a oficiat în Biserica de către Păr. C. Marian din Rogoz și Păr. V. Munteanu din Vintire, răspunsurile fiind date de agrisții din Vintire și Holod. La sfârșit distinsul preot din Holod, Păr. V. Ghergariu ține o predică plină de avânt despre »Necesitatea apostolatului în zilele de azi«. Comitetul este invitat la casa parohială, unde s'a fixat data ținerii viitoarelor ședințe agriste, și tot atunci s'au fixat și conferențieri. S'au ales noui membri în comitet: d-l inv. T. Bondar, d-l inv. Gh. Solomie, d-l inv. G. Piț și d-l inv. M. Creț, toți valoroase elemente tinere și de mare nădejde. După discutarea mai multor chestiuni ce privesc Agrul, fiecare a plecat cu impresia cea mai plăcută dela aceasta serbare. *Agrist.*

— **Jubileul de 800 de ani** dela fondare l-a serbat mănăstirea Klosterneuburg de lângă Viena (Austria) Ea e ctitoria S. Leopold III, margrav de Babenberg. Ca arhitectură, ea e Escorialul Austriei (stilul exterior e roman; cel interior baroc). Dar nu zidăria, nici bogăția de arte și științe îngrămădită în ea face însem-

nătatea ei istorică. Altceva. Alături de mănăstirile benedictine din Beuron și Maria-Laach, această mănăstire augustiniană e centrul renașterii liturgice între catolicii de limbă germană, Pretutindenii sunt răspândite textele lor liturgice, săptămâna bisericească, liturgiile, breviarele de dumineci și sărbători, calendarul liturgic, revista »Biblie și liturgie«, cărțile de rugăciuni, colecțiile de colinde și cele 30 de ediții, una mai frumoasă decât alta, ale Bibliiei. În deosebi textele liturgice au fost răspândite în peste 20 milioane de exemplare. Ce focare de iradiere spirituală sunt mănăstirile catolice! Le vom avea și noi? (I. G.)

— **Vindecări în Lourdes.** Comisia oficială de medici din Lourdes face cunoscut că dintre cele 88 vindecări supuse anul trecut unei examinări minuțioase, 14 cazuri au fost declarate ca »vindecări supranaturale«.

— **Potop de cărți.** În Rusia sovietică, se lucră în prezent la ridicarea unui oraș, care va sluji exclusiv pentru a tipări cărți antireligioase. Orașul se va numi Knygostrei. La început, vor fi aplicați 4000 de culegători. Producția anuală a orașului »tipografie-editură« va fi 100 milioane de volume. Cărțile se vor tipări în diferite limbi și desface pe un preț bagatel.

Astfel lucrează vrășmașii bisericii. Noi însă. . . dormim.

— **Moartea unui sultan catolic.** În Tanganica, Africa, a murit luna trecută sultanul Buhinga. Înaintea morții sale, el chemă la sine pe superiorul misiunii catolice de acolo, care i-a dat Ungerea de pe urmă.

— **Un jubileu.** Sora cea mai în vârstă a sf. Tereza a Pruncului Isus, Maica Maria a Sfinței Inimi, a sărbătorit, nu de mult, jubileul de aur a intrării ei în mănăstirea Carmelitanelor din Lisieux. Maica Maria a fost și nănașa sf. Tereza și tot ea a pregătit-o și la întâia ei împărtășanie.

BIBLIOGRAFIE

— **Șematismul veneratului cler al Eparhiei catolice române a Maramureșului pe anul 1936 în 8°, pag. 178. Tipografia Dacla Baia-Mare. Prețul?** Eparhia Maramureșului înființată prin bulla »*Solemnii Conventione*« din 5 Iunie 1936, prezintă al doilea șematism, după primul tipărit în 1932. Cuprinde seria districtelor protopopești împreună cu numărul credincioșilor, numărul membrilor din asociațiile de pietate, indicele preoților, parohilor, etc. Cifrele din acest șematism sunt interesante, imbucurătoare pentru biserica noastră mai ales dacă se face comparație cu cifrele din șematismul pe 1932 și dacă se ia în considerare că în acest colț proselitismul dominant caută să facă ravagii, tulburând pacea și liniștea credincioșilor. Cifrele pentru credincioșii români uniți sunt stabilite pe temeiul coalelor familiare introduse obligator în toată eparhia. Datele numerice ale celorlalte culte sunt luate dela organele administrative și din alte surse. Adevărul pentru ele nu e garantat (d. p. Carei ort. 1211 ?).

Eparhia numără 301.876 credincioși gr. cat. români (în sem. pe 1932 : 290 637), 63 856 credincioși gr. cat. ruteni. Total 365 732 (față de 359 941 în 1932). O creștere de 5788 credincioși. Parohii 251, filii 387. Clerul se compune : 1 episcop, 6 canonici, 259 preoți de mir 6 preoți călugări, 13 abs. de teologie, 31 studenți în teologie în țară și străinătate. Asociațiile religioase sunt : Reuniuni Mariane 139 cu 9972 membri, organizații ale Agrului 160 cu 15.360 membri societăți ale Preasfintei Inimi 26 cu 1544 membri. Total 318 unități cu 27 176 membri. În șematism se mai amintește că în parohiile eparhiei afară de districul bucovinean și diasporă sunt 17.591 ortodocși pentru cari se cere înființarea unei eparhii neunite. Și e de observat că aceștia au fost atrași la ortodoxie cu mijloacele cunoscute : cu ajutorul administrației și a banului. Și rezultatul ? În Ardușat în 1932 erau 219 ortodocși, din 500 câți apostataseră, în 1936 abia mai sunt 133. La fel vor reveni și ceilalți rătăciți la sânul bisericii din care s'au rupt indemnati de motive materiale. Ca execuție tehnică șematismul se prezintă bine.

— **Const. I. Hristea** „Stupăritul“ (Expediția prin Aurel Greifenberg, Bărlad, Str. Erou Țenescu No 4). — Cel mai bogat și precis tratat asupra stupăritului, apărut în primăvara anului 1936. În celea 960 pagini se dau indicațiunile necesare stupăritului începător, tratând despre stupăritul primitiv, care totodată este cea mai bună călăuză și pentru stupăritul rutiinat, cari fac stupăritul sistematic. Principiile celea mai moderne ale agriculturii fiind scrise într'un limbaj atrăgător, cetindu-l, acest manual îl poate savura clar și acela, care nu face stupărit. Se recomandă fraților preoți agricultori, cari pe lângă prețul de lei 180 vor avea în această carte îndrumătorul cel mai indicat în știința atât de nobilă și subtilă a apiculturii moderne.

— **D. Neda** : *Bolșevism și creștinism*, 24 pag. în 8°. Prețul 10 Lei. Blaj Tipografia Seminarului gr. cat. 1936.

Păr Prof. D. Neda își retipărește din Cultura creștină interesantul și documentatul studiu despre bolșevism și creștinism. Arată doctrina socialismului și comunismului din citate de ale reprezentanților acestor curente subversive a căror țintă în ultima analiză este distrugerea creștinismului în general, al catolicismului în special. Rezultatul acțiunii bolșevice în Rusia și în alte părți ale lumii este cunoscut. Fiind comunismul o „forță“, în fața lui, în fața răului: armis arma opo-nenda. La organizare să se opună organizare, presei presă, activității activitate. „Impotriva comunismului materialist nu se poate ridica decât creștinismul integral“ (Berdliaeff). La noi unde țara este împânzită de agenți comuniști, cuvintele Preaștântului Iuliu, se cere în mod imperios luptă și acțiune unitară a întregului neam creștinesc și românesc. În Ardeal Farul și Agrul să meargă mână în mână. Broșura executată și ca tehnică foarte bine, o recomandăm cu toată căldură.

— **La Presse Catholique Belge a l'Exposition du Vatican** [20 pagini în 8° cu 8 ilustrațiuni]. Secțiunea belgiană a Expozițiunii Presei Catolice din Vatican e una din cele mai strălucite. Ea este organizată de Comitetul Național ajutat de arhitectul F. Petit, desenatorii John și E Hermans, precum și de Dom Martin O. S. B. Scopul e de a înfățișa intuitiv : starea actuală a presei catolice belgiene, evoluțiunea succesivă și diverse particularități favorabile. Din cele 64 cotidiene belgiene 30 sunt catolice, iar din 614 hebdomedare 316 sunt catolice. Ziarele cotidiene au tiraj general de 2,200,000 de exemplare din cari 937,000 catolice, 563,000 anticatolice și 700,000 neutre. Deși această presă domină în multe privințe, totuși ea mai are vaste teritorii de cucerit. În Belgia există următoarele asociații de presă : Asociațiunea jurnaliștilor catolici ; Uniunea ziariștilor catolici din Belgia ; Federațiunea națională și interdiecezană a Presei și Comitetul de apărare contra presei rele. Cu această ocaziune s'au imprimat 7 volume de istorie a presei belgiene. Din acestea remarcăm emineutul studiu „La presse catholique aus pays de Liège“ de distinsul director al Gazetei de Liège d. Joseph Demarteau. I. G.

Tipografia Românească. Oradea.

Banca „Unirea“ S. A. Oradea

Convocare.

Domnii acționari ai Băncii »Unirea« S. A. Oradea sunt convocați prin aceasta la a VII-a (șaptea) Adunare Generală Ordinară care se va ține în Oradea, Sâmbătă în 27 Februarie 1937, la ora 17 (5 p. m.) în localul institutului din Oradea, Strada Episcopul Pavel No. 2, cu următoarea Ordine de zi : 1. Deschiderea și Constituirea Adunării Generale. 2. Raportul Consiliului de administrație, 3. Raportul Comitetului de Cenzori. 4. Stabilirea Bilanțului anului de gestiune 1936, hotărâre asupra profitului net și descărcarea Consiliului de administrație și a Comitetului de Cenzori. 5. Alegerea Comitetului de Cenzori. 6. Eventuale propuneri. Oradea, 16 Ianuarie 1937.

Consiliul de Administrație.

Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1936.

Activ : Casa numerar efectiv 150.489 ; Disponibil la B. N. R. 220.000 ; Titluri românești cotate la bursă v. n. 100.000, v. r. 65.000 ; Cambii fără garanții 8.068.586 ; Cambii garantate cu ipoteci 9.442.850 ; Debitori garantați cu ipoteci 4.094.168 ; Conturi diverse 274.363 ; Mobilier și rechizite 248.942. Total 24.831.027.

Conturi de ordine : Cauțiuni statutare 390.000 ; Efecte în gaj în portofoliu 1.835.550 ; Ipoteci, ces. garanții 14.780.500 ; Debitori de titluri 1.220.500 ; Debitori fără garanții 2.266.629 ; Depozite de titluri 194.000 ; Efecte spre incasare 18.950. Total 18.439.500.

Pasiv : Capital social 10.000.000 ; Fond de rezervă 32.464 ; Fond special pentru creanțe dubioase 333.594 ; Fond da pensii 185.664 ; Alte fonduri 2.223 ; Depuneri spre fructificare pe termen 12.911.719 ; Creditori din țară 1.200.273 ; Conturi diverse 156.944 ; Conturi transitorii 5.080 ; Sold 3.066. Total 24.831.027.

Conturi de ordine : Deponenți de cauțiuni statutare 390.000 ; Deponenți de efecte în gaj 1.838.550 ; Deponenți de ipoteci, ces. garanții 14.780.500 ; Deponenți de titluri 1.414.500 ; Remitenți de efecte spre incasare 18.950. Total 18.439.500.

Contul Profit și Pierdere încheiat la 31 Decembrie 1936.

Debit : Dobânzi la Depuneri 44.378 ; Cheltueli de administrație : Salarii și indemnizații 271.512 ; Diverse 82 266 ; Impozite și taxe 14.803 ; Beneficiu net 3.066. Total 416 025.

Credit : Dobânzi la debitori 111.933 ; Dobânzi la scont 277.362 ; Comisioane 12.225 ; Venitul portofoliului de titluri 4.500 ; Diferențe de curs la portofoliul de titluri 10.000. Total 416.025.

Consiliul de administrație

Redactor : Coriolan Tămăian